

Groenmarktkerk, het sluipende verlies van onze kerken

In korte tijd zomaar twee berichten over kerken. Kortgeleden een bericht dat de Laurentiuskerk in Weesp zijn torenspits weer terug krijgt. In het begeleidende artikel kunnen we lezen dat in de kerktoeren een hotelkamer wordt gebouwd en dat in de rest van de kerk woningen en een café worden gerealiseerd. Dichter bij huis konden we eind september lezen dat de Groenmarktkerk misschien in de verkoop gaat. Gesprekken met diverse partijen zijn al gaande. Ook hier is sprake van mogelijk woningen of kantoren. Mogelijk beginnen we te wennen aan dit soort berichten, maar sluipenderwijs wordt hier ook cultuurgoed vernietigd. Generaties van kunstenaars en ambachtslieden hebben hier hun energie en vakmanschap in gestoken. Met het verlies van de functie gaat ook dit verloren. Een kerkgebouw is iets anders dan een kerk. Zodra de banken, het orgel en de heiligenbeelden worden verwijderd blijft een ontzield gebouw over. De buitenkant suggereert slechts hetgeen hier geweest is. Het is alsof je een museum binnenstapt waar besloten is om alle doeken uit de lijsten te snijden en alleen de lijst te laten hangen als suggestie van een schilderij of de verzamelaar van antiquarische boeken die de bladzijden er uit snijdt en alleen de omslag bewaart.

Door het teruglopende kerkbezoek staan veel kerkbesturen met de rug tegen de muur. Als eigenaar van het gebouw hebben ze vaak geen andere keus dan verkoop, omdat de exploitatiekosten en onderhoud niet meer zijn op te brengen door de kerkgemeenschap.

De lijst van kerken die verdwenen zijn of niet meer als zodanig worden gebruikt wordt steeds langer.

In mijn eigen stad, Haarlem, een kleine opsomming:

Spaarnekerk	-	afgebroken
Bakenesserkerk	-	kantoor
Heilighartkerk, Kleverpark	-	woningen
Janskerk	-	archief
Jopenkerk (huidige naam)	-	brouwerij en café
Kerk Rijkstraatweg (naam mij onbekend)	-	

Er zijn in deze stad ongetwijfeld nog veel meer kerken dicht, gesloopt of van functie veranderd.

We moeten ons echter afvragen of de omringende maatschappij niet ook een taak heeft in het behouden van de kerken. Een kerk is meer dan alleen maar een plek voor samenkomst van de geloofsgemeenschap. Ook voor niet-gelovigen kan het een plek zijn voor rust en stilte. Het is in de stad vaak de enige plek waar je stilte kan ervaren. Door met elkaar te zoeken naar mogelijkheden van medegebruik is het vast mogelijk om extra inkomsten te generen waardoor kerken in hun originele staat kunnen blijven. Denk bijvoorbeeld aan concertzalen die hun expertise gebruiken om concerten te programmeren die passen bij de sfeer en functie, maar tegen een “commercieel” zaaltarief. Dat levert dan ook nog eens geld op bij de verkoop van koffie, thee, wijn.

Hoewel we steeds lezen dat de religie in ons deel van de wereld op zijn retour is, zien we er nog altijd veel van terug.

Denk aan de culturele schatten die zijn geïnspireerd door het geloof:

- Beeldhouwwerken, schilderijen. De musea staan en hangen vol met kunst die hierdoor is geïnspireerd.
- Muziek zoals bijvoorbeeld: Mattheus Passion, requiem van Verdi, van Mozart, cantates van Bach, de werken van Arvo Pärt. Deze lijst is oneindig
Meer van deze tijd: The Passion, Jesus Christ Superstar.

Het is geen toeval dat we bij de zieken- en armenzorg namen tegenkomen als Sint Elisabeth Gasthuis, Sint Lucas, Sint Andreas. Daklozen melden zich bij Leger des Heils. Sint Vincentius voor kledinginzameling en maaltijden aan daklozen.

Laten we daarom met elkaar zuinig zijn op hetgeen er nog is voordat het voor altijd verdwenen is.

Hans van Amelsvoort

Namens bestuur Federatie Haarlemse Koren